

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності економічної теорії

за темою:

Ринок інвестицій та його розвиток в умовах сучасної України

Виконавець:

студент факультету економіки і управління
виробництвом
Власва М.Б.

Науковий керівник:

д.е.н., проф. Жданова Л.Л.

Одеса 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ.....	5
1.1. Систематизація наукових підходів до розуміння сутності ринку інвестицій.....	5
1.2. Роль та місце інвестиційного ринку в структурі фінансового ринку.....	11
Висновки до 1 розділу.....	19
РОЗДІЛ 2. РИНОК ІНВЕСТИЦІЙ: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	20
2.1. Ринок інвестицій Сполучених Штатів Америки.....	20
2.2. Інвестиційний ринок Європейського Союзу.....	24
2.3. Ринок інвестицій Китаю.....	27
Висновки до 2 розділу.....	34
РОЗДІЛ 3. РИНОК ІНВЕСТИЦІЙ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	36
3.1. Моделювання попиту на інвестиційному ринку.....	36
3.2. Ринок капіталу в системі інвестиційного ринку.....	43
3.3. Інвестиції за рахунок бюджету.....	49
Висновки до 3 розділу.....	56
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
ДОДАТКИ.....	67

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність цього дослідження зумовлена нерозвиненістю ринкових інституцій та інструментарію в інвестиційній сфері України, домінуванням громіздких кредитних форм фінансування відтворювальних процесів, відсутністю належної нормативно-правової бази, яка регламентує роботу фондового та інших сегментів інвестиційного ринку, а також відповідної інфраструктури, необхідністю переведення деяких видів інвестиційних операцій у правове русло та ін.

На сьогодні відставання України від інших країн за ключовими характеристиками інвестиційного ринку є загрозливим, оскільки це знижує довіру з боку потенційних інвесторів, а існуючі змушені виводити власний капітал за кордон.

Вітчизняний інвестиційний ринку також демонструє функціональну слабкість, у тому числі в розрізі таких складових, як доступність (за ціною) фінансових послуг, обсяги фінансування через національний фондовий ринок, легкість отримання довгострокового кредиту, доступність венчурного капіталу, існування обмежень на рух капіталу, загальна надійність ба-нківської системи (кількість банкрутств, злиттів і поглинань комерційних банків, рівень монополізації системи тощо), особливості регулювання фондового ринку, рівень правового забезпечення інвестиційних відносин.

Фундаментальні основи теорії стратегічного розвитку ІР закладено в наукових працях зарубіжних дослідників, зокрема: Ф. Алена, Дж. Кейнса, С. Клаессенса, Г. Марковиця, А. Маршалла, Д. Тобіна, Е. Хансена, Д. Хікса та ін. Цікаві наукові результати з досліджуваної проблематики отримані також і вітчизняними вченими, серед яких: Л. М. Алексеєнко, І. А. Бланк, Т. А. Васильєва, В. В. Корнеєв, В. К. Кубліков, Т. В. Майорова, О. В. Мертенс, С. О. Москвін, А. А. Пересада, В. Б. Тропіна, С. М. Фролов, Т. В. Футало, І. О. Школьник та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження інвестиційного ринку України у контексті моделювання інвестиційного попиту та розвитку ринку капіталу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- дослідити теоретичні аспекти дослідження ринку інвестицій;
- виокремити застосування системного підходу до наукового аналізу сутності вітчизняного інвестиційного ринку, його структури та внутрішніх зв'язків;
- дослідити проблеми та перспективи розвитку інвестиційних процесів у реальному секторі економіки;
- оцінити світовий досвід ринку інвестицій.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають на інвестиційному ринку між покупцями та продавцями інвестиційних ресурсів, посередниками та регуляторами цього ринку.

Предметом дослідження є наукові засади та практичний інструментарій формування та регулювання інвестиційного ринку України.

Методи дослідження, що використовуються в роботі – методи теоретичного узагальнення, методи економічного аналізу та порівняння.

Інформаційною базою є нормативно-законодавча база України, праці вітчизняних і закордонних фахівців, періодичні видання, вітчизняні та закордонні підручники з економічних дисциплін, монографії.

ВИСНОВКИ

Інвестиційний ринок являє собою складну відкриту систему економічних та регулятивно-правових відносин між суб'єктами інвестиційного процесу з приводу купівлі-продажу інвестиційних продуктів, метою функціонування якої є об'єктивно-ефективний перерозподіл інвестиційного ресурсу між споживачами інвестицій.

Масштабна модернізація внутрішньої структури українського фінансового ринку має проходити у напрямку поступового переходу до сучасної моделі інвестиційного ринку провідних країн світу, що базується на переважанні фінансових інструментів опосередкування трансформації капіталу. Така структура, підтверджена на законодавчому рівні, сприятиме активізації інвестування в реальний сектор економіки, оскільки передбачатиме створення макси-мально стандартизованого, прозорого і зрозумілого середовища розгортання інвестиційних потоків як національними, так і зарубіжними інвесторами.

Проведення класифікації інвестиційних ринків дозволяє дати відповідь на питання, наскільки упродовж визначеного періоду може зрости здатність національної економіки до самоінвестування, розширитися перелік об'єктів капіталовкладень, регіонів та галузей-реципієнтів інвестицій. Таким чином, дослідження структури вітчизняного інвестиційного ринку є доцільним з огляду на відкриття можливостей об'єктивної оцінки інвестиційного потенціалу економіки в цілому та окремих її підсистем зокрема.

Учасники інвестиційного ринку, насамперед його інфраструктура, допомагають зосередити попит та пропозицію на інвестиційні ресурси, що забезпечує безперервне оновлення та збільшення капіталу, модернізацію виробничих процесів, упровадження результатів інноваційної діяльності, розширене відтворення і стабільний розвиток у цілому.

Сучасний розвиток інвестиційного ринку України характеризується такими параметрами: домінування банків як ключових інвестиційних посередників, які здійснюють перетворення тимчасово вільних фінансових

активів економічних агентів у формі заощаджень в інвестиції за допомогою використання різноманітних фінансових інструментів; універсальний характер банківської діяльності, тобто паралельне здійснення ними як суто банківських (депозитно-кредитних), так і «небанківських» (інвестиційних) операцій. Банки є ключовими покупцями державних і корпоративних облігацій та акцій підприємств, здебільшого тримають великі пакети акцій, контролюють та здійснюють активну торгівлю ними, переважають на ринках цінних паперів; існування концентрованої банківської системи, за якої переважна частка фінансових активів зосереджена в 10–20 найбільших банках; домінування більш консервативних (порівняно з зарубіжними аналогами) пакетних фінансових пропозицій та послуг на ринку; активність вітчизняних банків на фондовому ринку в контексті його повноцінного розвитку залишається недостатньою, а структура вкладень в цінні папери – архаїчною порівняно з аналогами зарубіжних країн. Навіть швидке зростання портфеля цінних паперів банків більшою мірою було зумовлене нарощенням розмірів випуску ОВДП; наявність жорсткого державного контролю за діяльністю банківських установ.

У сфері проведення операцій з цінними паперами простежуються такі тенденції: незначна інвестиційна роль фондового ринку (мала частка загального обсягу емісії здійснюється з метою залучення грошових коштів); низький рівень капіталізації фондового ринку; висока частка торгівлі на неорганізованому ринку, з одного боку, та первинному ринку – з іншого; низький рівень ліквідності фондового ринку; відсутність потужних інституційних інвесторів; висока дохідність облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП); низька активність інвесторів – фізичних осіб; нераціональне співвідношення ОВДП та облігацій зовнішньої державної позики (ОЗДП) у загальній сумі боргу держави; децентралізація фондової торгівлі; недостатній рівень прозорості ринку та недосконалість інформаційного забезпечення; відсутність повноцінної депозитарної системи.

США - країна з досить розвиненою економікою і потужною законодавчою системою. Країна рік за роком заробляє великі гроші за

допомогою іноземних інвестицій, розвиваючись великими кроками. Внутрішній фінансовий ринок США є найбільшим в світі, складаючи понад 40% ВВП.

В Європі в останні роки серйозна кризова проблема, яка має свій наслідок як на прямі інвестиції, так і взагалі на економіку країн цього регіона. Європейський Союз намагається вибратися з цієї ситуації, але вдається це їм дуже повільно.

Економіка Китаю значно відрізняється від інших країн своїм строгим та спекуляційним характером. Ринок акцій Китаю має складну структуру з розподілом на типи акцій в залежності від їх цільової спрямованості. На тлі безперервного зростання економіки Китаю і його курсу на світову експансію обсяг китайських ПІІ за минуле десятиліття виріс практично з нульової позначки до більш ніж 100 млрд доларів США.

Проведене моделювання попиту на інвестиційному ринку дозволяє визначити функції досліджуваної категорії та визначити найбільш релевантні фактори, що впливають на капітальні інвестиції. Функції, що характеризують інвестиційний попит і враховують часові зміни факторних ознак, дозволяють в подальшому ідентифікувати рівноважну точку, до якої прямує інвестиційний ринок.

Результати проведеного моделювання можуть бути інструментами аналізу закономірностей розвитку вітчизняного інвестиційного ринку всіма суб'єктами, що здійснюють діяльність на ньому. Так, держава і суб'єкти господарювання, які одночасно можуть бути як інвесторами, так і споживачами інвестиційних ресурсів, мають можливість оперативно проводити корегування власних стратегій, спрямованих у випадку державного управління на підвищення економічного зростання країни та задоволення суспільних потреб, а у випадку функціонування інших учасників інвестиційного ринку – на максимізацію прибутку.

В Україні сформувався ринок капіталу, де: фондовий ринок – недостатньо ліквідний, інституційно нерозвинений, неструктурований і непрозорий;

банківська система – недокапіталізована, з надмірно концентрованим кредитним портфелем, котрий орієнтований на кредитування високоприбуткових видів економічної діяльності; страховий ринок – недорозвинений, із низкою проблем.

Зважаючи на значне податкове навантаження та стрімко наростаючий рівень заборгованості, Україні задля мобілізації інвестиційного ресурсу варто було б говорити про такі рецепти, як можливість економії коштів бюджету за рахунок підвищення ефективності та скорочення поточних видатків, мобілізацію приватних коштів для фінансування громадської інфраструктури. Потрібно уникати значного та тривалого скорочення суспільних інвестицій, оскільки така тенденція може значно погіршити якість інфраструктури та негативно вплинути на довгострокове зростання, особливо тоді, коли одночасно скорочуються приватні інвестиції. Проте статистичне збільшення обсягів інвестування не є гарантією того, що ці кошти автоматично перетворюються на продуктивні капітальні активи. За умов обмежених ресурсів, першочерговим завданням має стати підвищення ефективності використання державних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белінська Я. В. Український ринок капіталу: стан, проблеми, шляхи розвитку / Я. В. Белінська, О. І. Дудар // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4. – С. 113 – 122.
2. Бланк И. А. Основы инвестиционного менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – Т. 1. – 536 с.
3. Бочаров В. В. Инвестиции : учебник для вузов / В. В. Бочаров. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2009. – 384 с.
4. Бочаров В. В. Финансово-кредитные методы регулирования рынка инвестиций / В. В. Бочаров. – М. : Финансы и статистика, 1993. – 143 с.
5. Быковский В. В. Региональный рынок инвестиционных товаров как основа организации инвестиционного процесса / В. В. Быковский // Актуальные проблемы российского менеджмента : сб. науч. тр. под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. В. В. Быковского / Тамб. гос. техн. ун-т. – Тамбов, 2007. – 252 с. – 100 экз.
6. Васильєва Т. А. Діяльність банківських установ на ринку інноваційного інвестування: методологічні засади : дис... д-ра экон. наук : спец. 08. 00. 08 – гроші, фінанси і кредит / Т. А. Васильєва; Держ. вищий навчальний заклад «УАБС НБУ». – Суми : [Б. В.], 2008. – 504 с.
7. Васильєва Т. А. Суб'єктно-об'єктний взаємозв'язок банківської системи і ринку інноваційного інвестування / Т. А. Васильєва // Вісник Сумського державного університету. – 2008. – № 1. – С.168–175.
8. Вірченко В. В. Формування інституційної структури фінансового ринку в умовах транзитивної економіки: дис... канд. экон. наук: 08.00.01 / В. В. Вірченко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 276 с.
9. Вовчак О. Д. Інвестування: навчальний посібник / О. Д. Вовчак. – Львів: Новий Світ-2000, 2007. – 544 с.
10. Гаращенко О. М. Відсутність стратегії інвестування як запорука непропорційного розвитку економіки та її схильності до кризових явищ / О. М. Гаращенко // Наука й економіка. – 2010. – № 2 (18). – С. 227–236.

11. Гурова В. О. Проблеми менеджменту інвестиційної діяльності в Україні / В. О. Гурова, Р. С. Валітов [Електронний ресурс] / Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Режим доступу : http://194.44.242.244/Portal/Soc_Gum/Vchtei/2010_4/NV-2010-V4_17.pdf.
12. Ділові очікування підприємств України. Аналітичний звіт НБУ за перший квартал 2012 року [Електрон-ний ресурс] / Портал НБУ. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>.
13. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : підручник для студ. ВНЗ / А. П. Дука. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
14. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Інвестування : підручник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда, 2008. – 452 с.
16. Кидуэлл, Д. С. Финансовые институты, рынки и деньги / Д. С. Кидуэлл, Р. Л. Петерсон, Д. У. Блэкуэлл. – СПб : Издательство «Питер», 2000. – 752 с.
17. Кобушко І. М. Розвиток розуміння категоріальної сутності інвестиційного ринку / І. М. Кобушко // Еко-номічний простір. – 2011. – № 50. – С. 75–88.
18. Корнєєв В. В. Управління кредитними та інвестиційними потоками капіталу : дис... д-ра екон. наук: 08.04.01 [Електронний ресурс] / В. В. Корнєєв. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>.
19. Корнєєв В. В. Еволюція і перспективи фінансового ринку України / В. В. Корнєєв // Економіка України. – 2007. – № 9. – С. 21 – 29. Шаров О. Концептуальні засади створення конкурентоспроможного ринку фінансових послуг / О. Шаров // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 7 – 8. – С. 9 – 13.
20. Котуков А. А. Методологические основы исследования экономической сущности инвестиционного рынка и его структуры / А. А. Котуков // Вестник ВГУ, Серия: экономика и управление. – 2005. – № 2.
21. Котуков А. А. Рынок инвестиций, его становление и направления совершенствования в современных условиях Российской Федерации : дис...

- канд. екон. наук: [Електронний ресурс] / А. А. Котуков. – Режим доступа : <http://diss.rsl.ru>.
22. Куліш О. А. Фондовий ринок у системі економічні відносин : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.01 [Електронний ресурс] / О. А. Куліш. – Дон. нац. ун-т. – Донецьк, 2008. – 20 с. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
23. Лановик Б.Д., Лазарович М.В. Економічна історія: курс лекцій. – К.: Вікар, 2005. – 405 с.
24. Лапко О. О. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційного розвитку економіки / О. О. Лап-ко // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 3. – С. 35–42.
25. Леонов С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи: методологія формування та використання : дис... д-ра екон. наук : спец. 08. 00. 08 – гроші, фінанси і кредит / С. В. Леонов ; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : [Б. В.], 2009. – 462 с.
26. Логинов Е. Л. Инвестиционно-финансовый мониторинг / Е. Л. Логинов // Проблемы и пути развития рыночной экономики. – Краснодар, 1996.
27. Мещеряков А.А. Проблеми розвитку фондового ринку та шляхи їх розв'язання в контексті забезпечення фінансової безпеки України / А.А. Мещеряков А.А., Сопотян С.В. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://libfor.com/index.php?newsid=1267irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64.exe
28. Міжнародний фінансовий ринок: навчальний посібник: за спеціальностями "Фінанси і кредит", "Світова економіка" / Російська економічна академія ім. Г. В. Плеханова. - Москва: Магістр, 2007. – 543
29. Москвін С. Інвестиційний ринок України та проблеми його державного регулювання / С. Москвін // Фінансовий ринок України. – 2010. – № 2. – С. 3–10.

30. Національне рейтингове агентство "Рюрік". Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_4_kv_2014.pdf
31. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2001. – 240 с.
32. Паливода К. В. Світова криза в інвестиційному секторі, її причини та механізми попередження / К. В. Паливода // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – С. 35–49.
33. Потєхін О.В. "Європейський союз – соціальний вимір" // Економіка та держава. - №6. – 2007. – с.62-64.
34. Сазонець І. Л. Інвестування : підручник / І. Л. Сазонець, В. А. Федорова, 2011. – 312 с.
35. Сисоєва Л. Ю. Банки України в інтеграційних процесах на інвестиційному ринку : дис... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Л. Ю. Сисоє-ва ; ДВНЗ "УАБС НБУ". – Суми, 2011. – 277 с.
36. Степаненко А. Вплив іноземних фінансово-кредитних установ на національну банківську систему / А. Степаненко, І. Чмара // Економіка України. – 2011. – № 2. – С. 60 – 67.
37. Сайт Національного комітету з цінних паперів та фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nssmc.gov.ua>.
38. Тимошенко І.І Світова економіка: посібник для студентів // Ринок цінних паперів № 21 (348), 2007 г.
39. Циганюк Д. Л. Управління портфелем цінних паперів інститутів спільного інвестування : дис... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Д. Л. Циганюк, 2011. – 261 с. 512
40. Шарп У. Інвестиції / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М. – 2001. – XII. – 1028 с.
41. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. 2-ге вид., стер. / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2008. – 535 с.

42. Doing Business 2010. Reforming through difficult times / Report. World Bank [E-resource] – Access mode : <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2010>.
43. Foreign direct investment stocks and flows [E-resource] / UNCTAD Statistics. – Access mode : <http://unctad.org/en/pages/Statistics>.
44. World Investment Report [E-resource] / UNCTAD. Access mode : <http://archive.unctad.org/Templates>.